

Posudek vedoucího bakalářské práce

posuzovaný text: Kryštof Seleši 2024: *Archeologie polního letiště Praha–Klecany: příspěvek k poznání letecké války nad Prahou v letech 1939–1945*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav pro archeologii (64 s. + výzkumná data uložená v repozitáři ZENODO).

vedoucí práce: Mgr. Jan Hasil, Ph.D., Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i. – Lehrstuhl für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit, Otto-Friedrich-Universität Bamberg

I. Charakteristika bakalářské práce

Kryštof Seleši se od dob svých gymnaziálních studií intenzivně zabývá archeologickým dědictvím města Klecany, odkud pochází. Nepřekvapivě proto zvolil téma bakalářské práce z tohoto tematického rejstříku, za cíl svého výzkumu však zvolil velice neotřelé téma z oblasti archeologie konfliktů 20. století, které se váže k místnímu letišti, které bylo nejintenzivněji využíváno v průběhu 2. světové války.

Řešení svého bakalářského úkolu pojal K. Seleši jako objevitelskou odyseu, při které platí, že cesta je cíl. Během této své cesty intuitivně vyhledával příležitosti k osahávání nových a nových metodických i technických dovedností, jakož i akademických kompetencí. Po celou dobu přípravy práce aktivně vyhledával kontakt s etablovanými osobnostmi z širokého spektra souvisejících oborů (J. Rajlich, J. Vladař, D. Hubený, Z. Šámal), od nichž získával konkrétní návody, jakými dalšími postupy obohatit svůj výzkumný zájem o klecanské letiště. Výčet milníků, které K. Seleši na této své cestě za poznáním (ne)minul, je úctyhodný: kritické zacházení s (historickými) leteckými snímky, se vzpomínkami pamětníků i s archivním materiálem úřední provenience, včetně jeho aktivní rešerše. Zmíněna musí být tvorba DEM metodou SfM, práce ve speciálních programech QGIS a Agisoft Metashape, termosnímkování antropogenního mikrogeoreliéfu, samostatné dendrochronologické datování, stanovení cílů a vedení terénní prospekce pomocí detektoru kovů, fotografická dokumentace nálezů. Z akademických dovedností prokázaných v souvislosti s řešeným bakalářským úkolem vyzdvihují zejména schopnost a vůli opakovaně a velice charismaticky prezentovat průběžné výsledky na vědeckém fóru (vč. mezinárodního v rámci semináře Doktorandendreeck 2024, kde svou prezentací K. Seleši úspěšně reprezentoval FF UK, ač zde „boxoval vysoko nad svou váhovou kategorií“), a kultivovaný přístup k publikaci a archivaci výzkumných dat digitální formou prostřednictvím repozitáře ZENODO.

Výsledkem tohoto sympatie vzbuzujícího „festivalu badatelského počínání“ je práce, která se sice neopírá o olbřímí základnu výzkumných dat, a která dokonce po formální stránce (jazykové, grafické) rozhodně nepřekonává očekávatelný standard, ale která je dokladem invenčního, angažovaného, a hlavně originálního poznávacího procesu, na jehož konci stojí obohacení archeologie Prahy a jejího regionu o pozoruhodnou, atraktivní, vysoce autentickou a v mnoha ohledech jedinečnou archeologickou lokalitu.

II. Způsob vypracování studie, obsahové připomínky

Bakalářská práce K. Seleših je uvedena statí, která vysvětluje objektivní i subjektivní důvody volby lokality k dalšímu výzkumu (s. 8–9). Všechny uvedené důvody, pokud se je přísluší vůbec hodnotit, shledávám jako relevantní. V následující kapitole (s. 10–13) se autor pokouší vymezit svou vlastní pozici v rámci jednotlivých archeologických směrů a subdisciplín. V přehledné zkratce (zejm. obr. 2) vydefinoval pozici archeologického a multidisciplinárního výzkumu druhoválečného vojenského letiště mezi historickou archeologií, archeologií krajiny, archeologií válečného konfliktu a forenzní archeologií. Literatura, o kterou se K. Seleši v této kapitole opírá, by snadno mohla obsahovat desítky dalších, zejména zahraničních publikačních položek, zároveň však lze konstatovat, že v rámci české odborné produkce zde nechybí žádná ze zásadních studií.

Třetí a čtvrtá kapitola uvádějí čtenáře do problematiky letecké války zejména na jaře 1945, kdy Klecany začaly využívat i bojové jednotky, z hlediska historického kontextu. Kapitola *Luftwaffe na konci války* (s. 14–17) představuje souhrnný přehled na dění v německém letectvu, které na přelomu let 1944 a 1945 vedlo ke ztrátě bojeschopnosti německé stíhací zbraně a ke vzdušné nadvládě spojenců v závěrečných měsících války. Kapitola je vystavěna čistě kompilačně na základě překladové literatury, pro účely regionálně koncipované studie je však takový postup adekvátní. Odlišným způsobem pracuje K. Seleši v kapitole *Historie letiště Klecany* (s. 18–24), kde shromáždil maximum dostupných informací z odborných publikací a internetových zdrojů, a doplnil je vlastním archivním výzkumem. Díky tomu konečně vznikl ucelený výklad dějin letiště v letech 1932 až 1945. Pokud by K. Seleši doplnil i poválečný vývoj (působení ČSLA, aeroklubu, natáčení filmu *Nebeští jezdci*), vznikla by zřejmě samostatně publikovatelná regionalistická studie, takto název kapitoly bohužel není vůči jejímu obsahu zcela výstižný.

Jádro práce představuje 5. kapitola (s. 25–54), která je věnována vlastnímu archeologickému výzkumu. Je třeba na tomto místě vyzdvihnout, že K. Seleši se nenechal svést k jakési „*hře na archeologii*“, tj. líbivému klouzání po povrchu historického narativu. Ačkoliv se jedná teprve o druhý rozsáhlejší výzkum druhoválečné letecké základny v České republice (výsledky pilotního projektu T. Pancíře na letišti v Českých Budějovicích jsou dosud dostupné jen předběžně a zahraniční literaturu na tomto místě K. Seleši zcela pominul), definuje práce zejména v diskusi s historickými leteckými snímky, vzpomínkami pamětníků a obecnou historicko-topografickou znalostí několik otázek, jejichž řešení leží v možnostech terénní archeologické prospekce, a které předložená práce kultivovaně zodpovídá. K. Seleši k tomu účelu použil postupy, které bychom mohli označit jako dnes již standardní (analytická detektorová prospekce, fotogrammetrická dokumentace), velmi invenčně si však adaptoval pro své potřeby i některé další metodicko-technické postupy (dendrochronologie, termosnímkování).

Bakalářskou práci K. Seleših uzavírají kapitoly *Diskuse* (s. 55–56) a *Závěr* (s. 57), v nichž jsou shrnuty dílčí výsledky zejm. 5. kapitoly. Výborná je zde zvláště snaha o reflexi obsažená v tab. 2, kde jsou jednotlivé badatelské postupy konfrontovány s jejich poznávacím přínosem a kde je též navržen jejich další možný rozvoj. Obecně však jsou tyto kapitoly formulovány až téměř úsečně a chybí zde zobecnění výsledků, které by je zasadilo do kontextu zejm. 1., 3. a 4. kapitoly. Je patrné, že v závěrečné fázi tvorby práce se K. Selešimu nedostávalo zkušeností s psaním odborného textu (což může být u bakalářské práce pochopitelné) a zřejmě snad i energie a času.

III. Podněty pro rozpravu

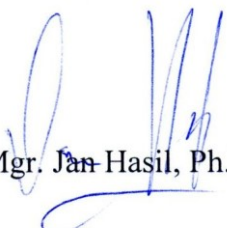
V rámci obhajoby navrhuji otevřít následující diskusní okruhy:

- 1) Jakým způsobem budou využity (příp. jak by mohly být využity) dosažené výsledky v rámci a) akademické, b) veřejné a c) památkové archeologie?
- 2) Existují srovnatelné, akademicky orientované výzkumy podobných lokalit v zahraničí? V čem se shodují a čím se odlišují?
- 3) Jaký je stav poznání letecké války nad Prahou 1939–1945 na a) obecné rovině a b) na rovině studia historické materiality? Jak jej lze komparovat s jinými mikroregiony či městy v ČR a v zahraničí? Jaké jsou možnosti rozšíření záběru práce (např. pro účely diplomního úkolu) o další typy lokalit v rámci regionu Pražska?

IV. Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace

Posuzovaná kvalifikační studie K. Selesiho zcela naplnila věcné i formální náležitosti bakalářské práce, a protože tento rámec dalece překročila originalitou zvolených řešení i dosažením podstatných vlastních badatelských výsledků, s radostí ji **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit stupněm **výborně**.

v Praze dne 14. srpna 2024

Mgr. Jan Hasil, Ph.D.